

STRATEGIES FOR TEACHING STUDENTS WITH DIFFERENT LEVELS OF KNOWLEDGE OF ENGLISH (THROUGH THE PRISM OF METHODOLOGICAL ISSUES)

STRATEGIES POUR ENSEIGNER DES ÉLÈVES AYANT DIFFÉRENTS NIVEAUX DE CONNAISSANCE DE L'ANGLAIS (DU POINT DE VUE DES PROBLÈMES MÉTHODOLOGIQUES)

STRATEGII DE PREDARE PENTRU ELEVI CU NIVELURI DIFERITE DE CUNOȘTINȚE DE LIMBA ENGLEZĂ (PRIN PRISMA PROBLEMELOR METODOLOGICE)

Nina KISIN

Faculty of Philosophy,
University of Novi Sad

E-mail: acd.nina@nscable.net

Abstract

*This paper deals with the definition of the concept of strategy and displays the strategies for teaching students with different levels of knowledge of English. The paper presents different tasks that can be used as strategies for teaching students with different levels of knowledge. The aim of this paper is to, through the prism of methodological questions whose answers were found in **Dealing with difficulties**, and through education strategies, point out the possible ways of solving the problem of having students with different levels of foreign language knowledge within the same class. It is highlighted that it is inevitable to teach class in which students possess higher and lower levels of foreign language knowledge. The author of this paper points out that only through cooperation and joint work on tasks can we achieve success in heterogeneous classrooms.*

Sažetak

*Rad se bavi definisanjem pojma strategija i prikazom strategija za poučavanje učenika različitog nivoa znanja engleskog jezika. U radu se izlažu različiti zadaci koji mogu poslužiti kao strategije poučavanja učenika različitog nivoa znanja. Cilj ovog rada je da kroz prizmu metodičkih pitanja, čiji su odgovori pronađeni u knjizi **Tehnike podučavanja – rešenja, strategije i predlozi za uspešnije predavače**, i kroz strategije obrazovanja ukažemo na moguće načine rešavanja problema postojanja učenika različitog nivoa znanja stranog jezika u okviru istog odeljenja. Ističe se da je neminovno poučavati razred u kome postoje učenici višeg i nižeg nivoa znanja stranog jezika. Autor ovog rada naglašava da se samo kroz saradnju i zajednički rad na zadacima može ostvariti uspeh u heterogenim odeljenjima.*

Résumé

*Cet article traite de la définition de la notion de stratégie et affiche les stratégies pour enseigner aux élèves ayant différents niveaux de connaissance de l'anglais. Cet article présente les différentes tâches qui peuvent être utilisés comme stratégies pour enseigner aux élèves avec différents niveaux de connaissances. Le but de cet article est de, à travers le prisme de questions méthodologiques dont les réponses ont été trouvés en **Traiter les difficultés**, et grâce à des stratégies d'éducation, soulignent les façons possibles de résoudre le problème d'avoir des étudiants avec différents niveaux de la connaissance des langues étrangères au sein de la même*

classe. Il est souligné qu'il est inévitable d'enseigner la classe dans laquelle les élèves ont un niveau de connaissance des langues étrangères supérieures et inférieures. L'auteur de cet article souligne que c'est seulement grâce la coopération et le travail commun sur les tâches que nous pouvons atteindre le succès dans les classes hétérogènes.

Rezumat

*Acest articol tratează definirea conceptului de strategie și ilustrează strategiile de predare pentru elevi cu niveluri diferite de cunoștințe de limba engleză. Lucrarea prezintă diferite sarcini care pot fi utilizate ca strategii de predare la elevii cu niveluri diferite de cunoștințe. Scopul acestei lucrări este să evidențieze, prin prisma întrebărilor metodologice ale căror răspunsuri au fost găsite în **Abordarea dificultăților**, precum și prin strategii de învățământ, modalitățile posibile de rezolvare a problemei elevilor cu niveluri diferite de cunoștințe de limbi străine înscriși în aceeași clasă. Se subliniază faptul că este inevitabil să existe clase în care elevii să dețină niveluri mai ridicate și mai scăzute de cunoștințe de limbi străine. Autorul lucrării arată că doar prin cooperare și munca în comun la realizarea sarcinilor se poate dobândi succesul în clasele eterogene.*

Key words: *strategies, different levels of knowledge, English language, methodological issues.*

Ključne reči: *strategije, različit nivo znanja, engleski jezik, metodička pitanja.*

Mot-clefs: *stratégies, différents niveaux de connaissances, langue anglaise, les questions méthodologiques.*

Cuvinte cheie: *strategii, niveluri diferite de cunoștințe, limba engleză, probleme metodologice*

1. Uvodna razmatranja

Ovaj rad ukazuje na činjenicu da se nastavnici neminovno susreću sa učenicima različitog nivoa znanja stranog jezika. U prvi plan stavljaju se strategije pomoću kojih nastavnici poučavaju učenike različitog nivoa znanja engleskog jezika.

Knjiga naslovljena *Tehnike poučavanja – rešenja, strategije i predlozi za uspješnije predavače* (eng. *Dealing with difficulties*) autora Prodromu i Klandfield (Prodromou, Clandfield) [1] na inovativan način prikazuje strategije suočavanja sa poteškoćama u poučavanju učenika. Međutim, autori ističu da se sa tim poteškoćama ne moramo „suočavati“, već ih posmatrati kao „početne osnove koje će nam otvoriti mogućnosti za dalje učenje.“ [1]

Ne postoji odeljenje koje je homogeno. Ne postoji čas bez poteškoća (razmislimo o nedisciplini, često prevelikim odeljenjima od oko četrdeset učenika, nedostatku vremena ili znanja od strane učenika, neuspehu na testovima i tome sl.). Heterogenost jednog razreda ogleda se i u uvođenju inkluzije – gde razlike pretvaramo u sličnosti. Upravo u korišćenju strategija za prevazilaženje problema u nastavi ogledaju se kompetencije nastavnika. Posebno, u nastavi stranih jezika, gde, pored gore pomenutih poteškoća, u prvi plan dolazi i strani jezik i specifičnost poučavanja stranih jezika.

Pod specifičnostima poučavanja stranog (engleskog) jezika podrazumeva se različit pristup poučavanju (interaktivna nastava, korišćenje audio-vizuelnih materijala), kao i korišćenje različitih strategija. Poenta uspešnog časa nije samo preneseno znanje, već i činjenica da su se i introverti i ekstraverti osećali prijatno na času; da su svi podjednako učestvovali u nastavi.

Cilj ovog rada je da kroz prizmu metodičkih pitanja, čiji su odgovori pronađeni u gore pomenutoj knjizi, i kroz strategije obrazovanja ukažemo na moguće načine rešavanja problema postojanja učenika različitog nivoa znanja u okviru istog odeljenja.

2. Definicija i pojam strategije

Reč *strategija* (gr. *strategia*) potiče iz grčkog jezika i predstavlja nauku o vođenju vojske; veštinu ratovanja. [2] Reč „strategija” često se dovodi u vezu sa pojmovima: strategije rešavanja problema i strategije učenja. Strategije rešavanja problema se prenose iz učionice na poslovni svet. Često se kompanije suočavaju sa poteškoćama analizirajući tzv. SWOT dijagram i pronalazeći jake strane kompanije (eng. *strengths*), slabosti (eng. *weaknesses*), prilike (eng. *opportunities*) i pretnje (eng. *threats*).

Sušтина strategije rešavanja problema je uočavanje samog problema. [3] Metakomponente u procesu rešavanja problema su sledeće:

- odlučivanje o tome šta je suština problema,
- izbor načina prezentovanja informacija (komponenta koja se može primeniti i u nastavi, kao adekvatan način prenošenja znanja ili poučavanja),
- izbor strategija za kombinovanje komponenti,
- izbor težišta pažnje (fokusa časa/ nastave),
- praćenje toka rešavanja (nadgledanje učenika u procesu samostalnog/ udruženog rešavanja problema u nastavi),
- osetljivost za spoljašnji *feedback* i dr. [3]

Kao glavne preporuke za primenu efikasnih metakognitivnih strategija u učenju ističu se:

- Povezivanje novih sadržaja sa prethodno stečenim znanjem i iskustvom. Učenici prvo treba da „steknu uvid u celinu i strukturu gradiva, a zatim da uoče ključne pojmove i principe, kao i relacije između njih.“ [3]
- Druga, posebno interesantna preporuka za primenu strategija učenja je ponavljanje i pregled gradiva kroz izradu shema (što će biti prikazano u ovom radu kroz prizmu upotrebe strategije za poučavanje učenika različitog nivoa znanja), izrada grafičkih prikaza, sumiranje strukture gradiva. [3]

3. Karakteristike postojanja učenika različitog nivoa znanja u procesu nastave

Prisustvovali smo mnogim seminarima na temu interaktivne nastave, upotrebe audio-vizuelnih materijala, uspostavljanja discipline na času, motivisanja učenika, motivisanja nastavnika, efikasnog slušanja, čitanja, pisanja, i govorenja stranog jezika, usvajanja vokabulara stranog jezika itd. Međutim mali broj seminara bavi se problemom postojanja učenika sa različitim nivoom znanja u istom odeljenju. Različit nivo znanja je zapravo „problem koji je presek svih ostalih – kao što su nemogućnost da se ostvare dobri rezultati, uspostavi disciplina i, ponajviše, nedostatak motivacije.“ [1]

U ovom radu, između ostalog, biće pomenute neke od strategija poučavanja heterogenih odeljenja pomenute na seminaru „Getting Attention in Mixed-ability Classes“ („Privlačenje pažnje na časovima učenika različitog nivoa znanja“). [4] Seminar je bio održan u Novom Sadu i vođen od strane Luk Prodromu (Luke Prodromou).

Glavni činioci postojanja različitog nivoa znanja kod učenika su:

- drugačiji pristup učenju kod učenika,
- brzina kojom usvajaju gradivo,
- nivo i vrsta motivacije,
- predznanje,
- problemi u ličnom okruženju sa kojima se neki učenici suočavaju. [1]

Pod različitim nivoom znanja učenika često podrazumevamo učenike sa visokim nivoom znanja i niskim (ili, ponekad srednjim) nivoom znanja.

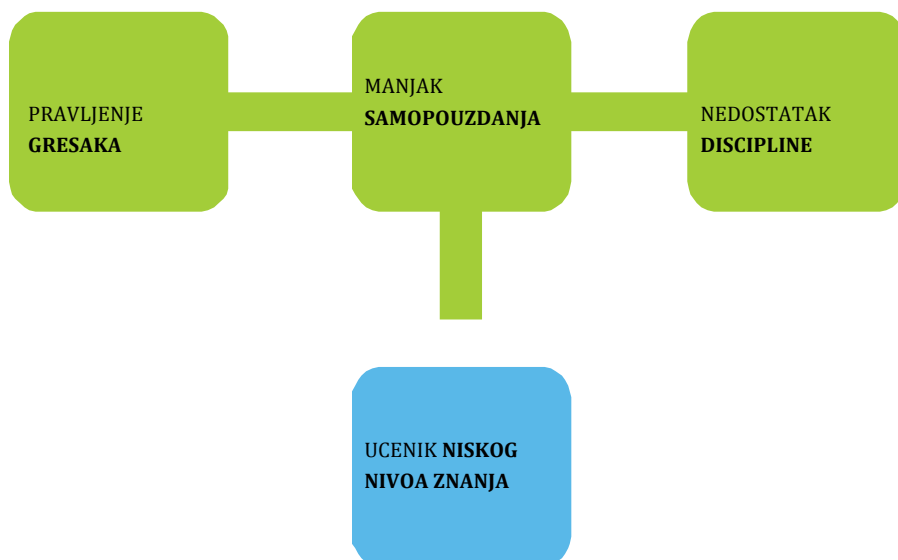
Karakteristike učenika visokog nivoa znanja su sledeće:

- brzo usvajaju nova znanja,
- imaju višak samopouzdanja,
- treba ih održavati „zauzetim“ dajući im različite dodatne zadatke,
- poseduju verbalnu, kao i auditivnu i vizuelnu inteligenciju, pa i kinestetičku,
- poseduju veliku mogućnost povezivanja starih znanja i iskustava sa novim.

Karakteristike učenika niskog nivoa znanja su sledeće:

- zaostaju za učenicima višeg nivoa znanja,
- teško usvajaju nova znanja i nadovezuju ih na prethodna,
- vežbe i zadatke treba prilagoditi njihovom trenutnom nivou znanja,
- osećaju se obeshrabreno, te im treba dodatno ohrabrenje u vidu pozitivnog *feedback*-a,
- iz gore navedenih karakteristika učenika niskog nivoa znanja proizilaze problemi u učenju (videti sliku 1).

Vigotski je u svojoj teoriji o zoni narednog razvoja (eng. *the zone of proximal development*) razlikovao zonu trenutnog razvoja u kojoj su učenici u stanju da samostalno reše problem i zonu narednog razvoja u kojoj su učenici u stanju da, kroz saradnju sa ostalima, sposobnijim vršnjacima ili odraslima, reše određeni problem. Tako je Vigotski objasnio ovaj proces kao „pupoljke i cvetove učenja“, eng. *the buds and flowers of learning* [5], aludirajući na početnike (eng. *bud*, pupoljak= početnik, ali spreman za napredak ka narednoj zoni razvoja) i na učenike koji su napredni i brzo usvajaju nova znanja, nadograđujući ih na prethodna (eng. *flower*, cvet).

Slika 1. Problemi u učenju učenika niskog nivoa znanja

4. Strategije suočavanja sa različitim nivoima znanja kod učenika kroz prizmu metodičkih pitanja

U ovom odeljku želimo da u fokus stavimo različite strategije pomoću kojih se lakše i efikasnije poučavaju učenici koji poseduju različit nivo znanja engleskog jezika. Počecemo sa određenim metodičkim pitanjem, koje je u vezi sa problemima različitog nivoa znanja, i pokušaćemo, uz pomoć literature, saznanja i iskustava (seminari, dosadašnja pedagoška praksa) da damo odgovor na pitanja.

4.1. Kako privući pažnju učenika u razredu u kome su različiti nivoi znanja učenika?

U svakom odeljenju, pa tako i u odeljenju u kome imamo učenike različitog nivoa znanja, potrebno je privući pažnju učenika i zainteresovati ih za gradivo. Učenici treba da čuju i vide, nešto treba da privuče njihovu pažnju i zadrži je.

Tako je Maslov isticao da treba da se ostvare sve fiziološke potrebe (da nam ne bude vruće, da se ne osećamo neprijatno itd.) kako bi se ostvarili određeni ciljevi, ali i pridobila pažnja. [6]

Instrument nastavnika, pomoću koga privlačimo pažnju učenika, je – glas. Kvaliteti dobrog nastavnika i uloge koje on ili ona igraju su:

- vođa,
- menadžer,
- sudija. [4]

Takođe, nastavnici treba da poseduju jednu divnu osobinu empatije, tj. razumevanja kako se učenici osećaju.

Odgovor na gore pomenuto pitanje potražićemo u određenoj vežbi koja može poslužiti kao strategija privlačenja pažnje učenika u razredu različitog nivoa znanja. Vežba je pomenuta na seminaru „Getting Attention in Mixed-ability Classes.“ [4]

Odlična strategija privlačenja i održavanja pažnje učenika vezana je za usvajanje i vežbanje prošlog vremena (eng. *Past Tense*). U tabeli 1 su prikazane osnovne informacije o vežbi „Magično prošlo vreme“, a dalje su data i uputstva korišćenja ove vežbe.

Naziv: Magično prošlo vreme (eng. *Magic Past Tense*)

Nivo: početni ili srednji nivo znanja (eng. Elementary/Intermediate)

Cilj: usvajanje strukture i upotrebe prošlih vremena

Trajanje: 5-10 minuta (*warm-up activity*)

Materijal: sveska, tabla, digitron

Veštine/jezik: prošlo vreme

Tabela 1. Strategija učenja prošlih vremena. Tabela je napravljena po uzoru na: Prodromu i Klandfild 2011 (Prodromou, Clandfield, 2011) [1]

Nastavnik na tabli ispisiuje sledeće (na engleskom jeziku, bez prevoda):

- When *were* you born? (Kada si rođen/a?)
- What *was* the year of the important event in your life? (Koja je godina u kojoj se desio važan događaj u tvom životu?)
- How old are you? (Koliko imaš godina?)
- How many years *have passed* since your important event in life? (Koliko je godina prošlo od važnog događaja u tvom životu?)
- Total (Sada se svi brojevi sabiraju).

Nakon toga, nastavnik pita učenike da prevedu ova pitanja i odgovore na njih. Ovakva vežba ima za cilj da privuče pažnju učenika nižeg nivoa znanja, ali i učenika višeg nivoa znanja. Naime, učenici će biti motivisani da odgovore na pitanja, i tako učestvuju u vežbi, jer su pitanja relevantna (tiču se njim) i odnose se na nešto što je njima poznato. Takođe, kroz pitanja usvajaju i strukturu bitnih vremena vezanih za prošlost (when were you...?, what was the year...?, how many years have passed...?). Kroz odgovore na ova pitanja, učenici ponavljaju i lakše usvajaju jezičke strukture. Podrazumeva se da će nastavnik imati ulogu moderatora ove vežbe, da će davati objašnjenja i odgovarati na eventualna pitanja, ali i da će dati priliku svim učenicima da učestvuju u ovoj interesantnoj vežbi.

Jedna od strategija privlačenja pažnje učenika na samom početku časa je upravo ovaj način učenja i vežbanja prošlih vremena. Učenici koji su nižeg nivoa znanja želeće da odgovore na ova pitanja, jer odgovore znaju, a oni višeg nivoa znanja smatraće ovu vežbu izazovom, jer se ne odnosi na suvoparno objašnjavanje prošlih vremena i izradu rečenica u kojima oni dočekaju i vide svoju priliku za iskazivanje znanja. Nakon što učenici odgovore na pitanja i saberu sve brojeve koji su poslužili kao odgovor na pitanja, nastavnik kaže, obraćajući se svima u razredu: „Ovo je magična vežba! Da li je broj koji ste dobili na kraju (Total) 4024?“. Interesantnom kombinatorikom, broj

koji se uvek dobija na kraju, kao suma svih različitih brojeva, jeste 4024. Učenici će biti zadivljeni, a cilj će biti postignut: u vežbi će učestvovati svi, bez obzira na razlike u nivou znanja engleskog jezika, a pažnja učenika će biti zadržana.

4.2. Na koji način 'uposliti' učenike koji pre svih završe zadatak i onda im je dosadno?

Poznato je da učenici koji poseduju visok nivo znanja stranog jezika u odnosu na svoje vršnjake u grupi pre svih urade zadati zadatak, a potom pokazuju znake dosade i nezainteresovanosti, a sve to može biti dobar temelj za nedisciplinu na času. Da bismo ovo izbegli, uvek treba da su nam pri ruci dodatni zadaci (malo iznad trenutnog nivoa znanja bržih učenika), poput dodatne aktivnosti za brže učenike prikazane u tabeli 2. Tako ćemo ove učenike zainteresovati za gradivo i neće im biti dosadno na času. Pored fokusiranja na brže učenike, bitno je da se sporiji učenici ne osećaju obeshrabreno, već da se pohvale kada ostvare uspeh. [1]

Naziv: Dodatna aktivnost za brže učenike

Nivo: svi

Cilj: da se 'uposle' učenici koji pre ostalih završe zadatak

Trajanje: deo časa

Materijal: sveska, tabla

Veštine/jezik: varira

Tabela 2. Dodatna aktivnost za brže učenike. Tabela je napravljena po uzoru na: Prodromu i Klandfield 2011 (Prodromou, Clandfield, 2011) [1]

Ova dodatna vežba može poslužiti kao „time-saver“ za učenike koji su pre svih uradili već zadati zadatak. Vežba se sastoji iz pitanja otvorenog tipa (eng. *open-ended questions*). Ne zahteva puno pisanja, ali zahteva poznavanje vokabulara engleskog jezika, kao i upotrebu vremena i sastavljanje kraćih rečenica na engleskom.

Nastavnik na tabli napiše podatke prikazane u tabeli 3:

	Have you ever...?	Did you enjoy it?	Why, when, how, who, what...?
PLACES			
ACTIVITIES			
FOOD/DRINK			

Tabela 3. Dodatna aktivnost koja zahteva odgovore učenika. Ideja za ovu aktivnost dobijena je na seminaru „Getting Attention in Mixed-ability Classes“ Luk Prodromu (Luke Prodromou) [4]

Svrha ove vežbe je da se brži učenici zainteresuju za popunjavanje tabele svojim odgovorima i tako izbegne nedisciplinu na času, koja proizilazi iz činjenice da su pre svih uradili prethodni zadatak. Učenici treba da odgovore na pitanja (Da li si ikad posetio, probao?, Da li ti se dopalo?, Zašto, kada, kako, ko, šta?), tako što će navoditi mesta koja su posetili (eng. *places*), aktivnosti u kojima su učestvovali (eng. *activities*), kao i hranu/piće koje su probali (eng. *food/drink*).

4.3. Na koji način učenici različitog nivoa znanja mogu raditi zadatke zajedno?

Učenje stranog jezika treba da bude kolaborativan proces. U učenju stranog jezika, mi konstruišemo jezik zajedno. Međutim, nije jednostavno kreirati atmosferu u učionici koja će voditi do toga da učenici različitog nivoa znanja rade zajedno.

Da bismo razvili strategiju pomoću koje učenici nižeg nivoa znanja i učenici višeg nivoa znanja sarađuju i zajedno rade zadatke, potrebno je da zadatak bude relevantan (da se tiče njih) i da njegovo rešavanje bude zanimljivo, ali ne suviše teško. U tabeli 4 prikazane su osnovne informacije o zajedničkom zadatku, a ispod su data objašnjenja i način na koji se zadatak realizuje.

Naziv: Zajednički zadatak

Nivo: svi Cilj: zajednički rad Trajanje: deo časa Materijal: sveska, tabla Veštine/jezik: varira

Tabela 4. Zajednički zadatak. Tabela je napravljena po uzoru na: Prodromu i Klandfield 2011 (Prodromou, Clandfield, 2011) [1]

Kako bismo ostvarili cilj – zajednički rad na zadatku, svi učenici treba da imaju kod sebe list papira. Na papiru treba da napišu sledeće rečenice, koje nastavnik prethodno napiše na tabli:

- I like watching TV because...
- I enjoy going to the cinema because...
- I like movies because... [4]

Zadatak učenika je da dovrše *jednu* od ponuđenih rečenica. Ukoliko je potrebno, nastavnik zajedno sa učenicima prevodi gore navedene rečenice. Nakon što učenici samostalno napišu, tj. dovrše rečenicu koja se tiče njih, nastavnik pokupi sve odgovore na papirima. Potom nastavnik naglas čita sve odgovore učenika, ali tako što ih spoji u jednu celinu koristeći veznike (*and, because*) i kreirajući priču. Ispod je primer spajanja različitih odgovora učenika na određene rečenice:

„I like watching TV because *of the cartoons*, and because *of my favourite TV show and soap opera*... Then, I enjoy going to the cinema because *I want to watch my favourite movie*, I can hang out with my friends... Finally, I like movies because, *they make me laugh, I can see my favourite actor, they are often funny and interesting*...“.

Iz gore navedenog primera vidi se da su različiti odgovori više učenika spojeni u jednu celinu da bi se napravila priča. Nastavnik u toku izrade zadatka, treba da nadgleda učenike i pomaže učenicima oko određenih nepoznatih reči. Nakon završetka zadatka, zadatak nastavnika je da sve odgovore spoji u jednu celinu, na način koji je naveden gore. Dužnost nastavnika je da pročita delove rečenica spojene na gore navedeni način, i dok čita, da ispravi eventualne greške koje su učenici napravili.

Na ovaj način cilj vežbe je postignut, a strategija za zajednički rad je uspešno ostvarena kroz vežbu. Učenici će biti zadovoljni kada prepoznaju svoju rečenicu u sastavljenoj priči, a eventualne greške će biti ispravljene „u hodu“, tako da se slabiji učenici neće osećati obeshrabreno. Bitno je i da se u ovakvom pristupu ne forsira rad u grupama, već je naglasak na individualnosti koja vodi do zajedničkog zadatka (sve rečenice se spajaju u jedno). Koristili smo strategiju koja se zasniva na „saradnji među učenicima i njihovim individualnim kvalitetima koji u kombinaciji mogu da dovedu do rešenja“. [1]

Postoje različiti načini da se ostvari jedinstvo grupe:

- odabrati zadatke koji se mogu prilagoditi različitim pristupima učenju,
- potencirati predznanje i individualnost učenika u rešavanju zadatka,
- ohrabriti saradnju i međusobno propitivanje,
- posvetiti pažnju aktivnostima koje kao krajnji cilj nemaju usvajanje stranog jezika, već uspostavljanje drugarske, prijatne radne atmosfere. [1]

4.4. Kako sastaviti pitanja za učenike različitog nivoa znanja?

Ukoliko nastavnici ne žele ili odbijaju da prave razliku između učenika slabijeg i jačeg nivoa znanja, moguće je da će, želeći da istaknu prosečnost (eng. *hit the middle level*), propustiti

dobre učenike. [4] Različitost treba da se uzme u obzir, inače će se njeno ignorisanje „manifestovati kao problem u učionici.“ [3] Učenici koji poseduju slabiji nivo znanja mogu postići uspeh u učenju, ali se “njihove individualne mogućnosti, sposobnosti napredovanja i postignuća moraju posmatrati iz drugačijeg ugla i sa drugačije polazne tačke uz poštovanje individualnih razlika.“ [3] Upravo je prosečnost medijator između izrazito nadarenih učenika i učenika sa poteškoćama u učenju, a različitost se nalazi na „kontinuumu obrazovnih potreba.“ [3]

U tabeli 5 dat je prikaz vežbe „Podelite pitanja“ pomoću koje se razvija strategija za sastavljanje pitanja za učenike različitog nivoa znanja. [1] Vežba pomaže u boljem razumevanju teksta na stranom jeziku (ili maternjem jeziku). Cilj je da svi učenici, bez obzira na nivo znanja, ili, upravo zbog svesti o različitom nivou znanja engleskog jezika, mogu uspešno da odgovore na kraća pitanja u vezi sa tekstom. Pitanja su podeljena u dve grupe, A i B, a osnovni kriterijum podele je težina pitanja. [1] Pitanja u primeru su u vezi sa junacima čuvene tragedije Vilijama Šekspira, *Romeo i Julija*.

Grupa A (lakša pitanja)

- Gde su se Romeo i Julija upoznali?
- Koje je Julijino drugo ime?
- Kako se Romeo preziva?
- Gde su odlučili da se sretnu sutradan?

Grupa B (teža pitanja)

- Zašto su njihove dve porodice u sukobu?
- Kako Romeo govori?
- Zašto je Julija uplašena?
- Šta kaže njen otac?

Naziv: Podelite pitanja

Nivo: svi

Cilj: sastaviti pitanja za učenike različitog nivoa znanja

Trajanje: 20 minuta

Materijal: tekst iz udžbenika

Veštine/jezik: čitanje

Tabela 5. Podela pitanja na osnovu težine za uspešnije čitanje i razumevanje teksta Prodromu i Klandfield 2011 (Prodromou, Clandfield, 2011) [1]

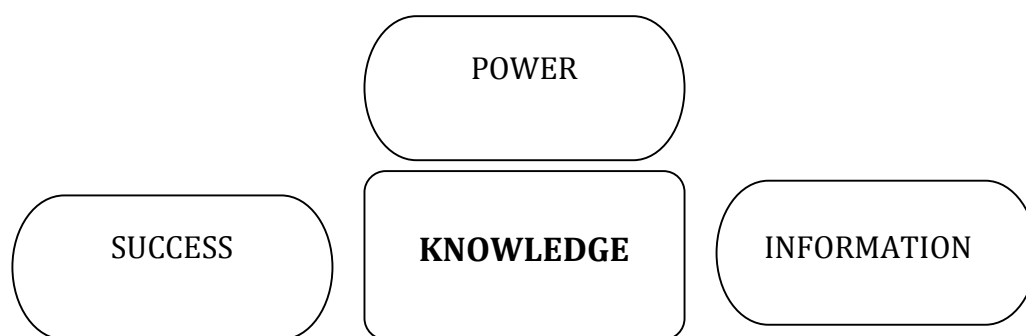
Ako se uporede pitanja iz grupe A i B vidi se da pitanja iz lakše grupe (A) ne zahtevaju analizu situacije, već zahtevaju odgovore koji će proveriti nivo recepcije učenika (tj. koliko su informacija učenici uspeli da zapamte iz pročitanog). Odgovori treba da sadrže neke osnovne informacije u vezi sa pričom: mesto radnje, vreme radnje, imena i prezimena glavnih likova. S druge strane, teža pitanja (grupa B) zahtevaju opširnije odgovore. Odgovori treba da sadrže analizu situacije, veću moć percepcije radnje, a otvara se i mogućnost kritičkog mišljenja. Budući da je cilj ovakvog načina zadavanja zadataka uspeh svih učenika, bez obzira na nivo znanja, autori predlažu da učenici rade u parovima, gde će jedan učenik biti grupa A, a drugi grupa B. Razmenom informacija, odnosno odgovora na pitanja između parova, učenici dobijaju odgovor na svih deset pitanja. [1] Tako da, iako su pitanja bila jasno podeljena, samo kroz rad u parovima i saradnju može se doći do odgovora na sva pitanja.

4.5. Koja je najbolja strategija za učenje novih reči?

Da bismo uspostavili konverzaciju na stranom jeziku, prvo je potrebno obogatiti rečnik. Veći je izazov poučavati reči stranog jezika u odeljenju u kome su učenici različitog nivoa znanja. Jedna od strategija za usvajanje novih reči u takvim odeljenjima je asociogram (eng. *concept maps*). Na slici 2 dat je primer jednostavnog asociograma (ili konceptualne mape). Ključna reč je ZNANJE

(eng. *knowledge*), a oko ključne reči nižu se druge reči koje su u vezi sa njom kao izvorom SNAGE (eng. *power*), USPEHA (eng. *success*), INFORMACIJE (eng. *information*).

Slika 2. Primer jednostavnog asociograma

Kada među učenicima postoje razlike u nivou znanja ova strategija je idealna za bogaćenje rečnika, jer:

- omogućava slabijim učenicima da usvoje nove reči (iznad njihovog nivoa znanja), ali i da pokažu znanje tako što će davati svoje predloge sadržaja asociograma; te reči će biti jednostavnije, ali će ih uspešno rešen zadatak ohrabriti da usvajaju nove (teže) reči,
- omogućava boljim učenicima da obogate postojeći nivo znanja vokabulara i povećaju obim reči kako bi uspešno komunicirali.

4.6. Kada učenici usvoje potreban nivo znanja vokabulara, na koji način ih zainteresovati za vežbu konverzacije?

Konverzacija ili govorne vežbe na stranom jeziku su posebno težak zadatak i za nastavnika i za učenika. Potrebno je odabrati odgovarajuću strategiju koja će pomoći učenicima da lakše pristupe govornoj vežbi i zadrže interesovanje za nju. Posebno otežavajuća okolnost je primena strategije za uspešno održavanje govorne vežbe u razredu sa učenicima različitog nivoa znanja.

Predlaže se da se za početak (iniciranje) govorne vežbe (naročito za učenike nižih razreda) uzme tzv. razredna maskota. [1] Razredna maskota podrazumeva:

- crtež lika iz crtanog filma,
- fotografiju slavne osobe,
- lutku,
- plišanu životinju,
- neobičan predmet, kome možete nadenuti ime. [1]

Razredna maskota ima ulogu predmeta o kome će učenici pisati „jednu-dve rečenice u skladu sa prethodnim gramatičkim ili leksičkim vežbama, ali na neki način u vezi sa maskotom.“ [1] Tako, na primer, učenici nižih razreda za razrednu maskotu mogu odabrati plišanu igračku i, pomoću rečenica, stavljati je u razne situacije upotrebljavajući prezent prosti (eng. *Present Simple Tense*) kao u primeru:

„*Snoopy likes ice-cream. Snoopy is Charlie Brown's dog. Snoopy lives in a doghouse...*“.

Nastavnik treba da pomogne učenicima ako naiđu na nepoznate reči, ali svakako treba da im pruži priliku da sami sastave rečenice u sadašnjem vremenu, a u vezi sa njihovim glavnim junakom. Pomoću ovakve strategije učenici različitog nivoa znanja engleskog jezika učestvovali u rešavanju zadatka. Zadatak je zanimljiv, jer iako je fokus na gramatici, smanjuje se afektivna barijera učenika (tj. imaginarna barijera koja se nalazi između učenika i stranog jezika), te učenici nisu inhibirani strahom od pravljenja gramatičkih grešaka.

5. Zaključak

U ovom radu izložene su različite praktične strategije pomoću kojih se rešava situacija različitog nivoa znanja učenika engleskog jezika. Strategije su izložene prateći odgovarajuća metodička pitanja na koja smo pokušali dati odgovor kombinujući teoriju i praksu.

Isticali smo značaj vrednovanja znanja svih učenika, bez obzira na nivo znanja kojim učenik vlada. Takođe, rad ističe i opasnost izbegavanja svesti o činjenici da razred nije homogen, i da unutar istog razreda postoje učenici sa višim nivoom znanja, ali i sa nižim nivoom znanja. Učenike sa višim nivoom znanja, kako je bilo istaknuto u radu, treba konstantno motivisati na rad, često dajući im vežbe malo iznad trenutnog nivoa znanja. Učenike sa nižim nivoom znanja treba pohvaliti za svaki uloženi trud u rešavanju zadatka, ali ih i motivisati na zajednički rad sa sposobnijim vršnjacima, up. zona narednog razvoja, Vigotski. [7]

Različit nivo znanja treba posmatrati kao izazov, a ne kao problem sa kojim se moramo suočiti ili zanemariti ga. Kroz ovaj rad, navodeći različite strategije za suočavanje sa ovim izazovom u nastavi, skrenuli smo pažnju na neminovnost postojanja različitog nivoa znanja među učenicima istog odeljenja. Dalji pravci istraživanja treba da se fokusiraju na ovaj segment metodike nastave.

LITERATURA

[1] Prodromou, Luke & Clandfield, Lindsay. *Tehnike podučavanja – rešenja, strategije i predlozi za uspješnije predavače*. Izdavačka kuća Klett: Beograd, 2011. Print.

[2] Vujaklija, Milan. *Leksikon stranih reči i izraza*. Beograd: Izdavačka radna organizacija „Prosveta“, 1980. Print.

[3] Gajić, Olivera. *Prilozi metodici vaspitno-obrazovnog rada (diskurs o strategijama obrazovanja i socijalno-pedagoškim temama)*. Novi Sad: Filozofski fakultet (odsek za pedagogiju), 2007. Print.

[4] Prodromou, Luke. Getting Attention in Mixed-ability Classes. *The English Book*: Novi Sad, 2011. Seminar.

[5] MOLL, LUIS C. *VYGOTSKY AND EDUCATION: INSTRUCTIONAL IMPLICATIONS AND APPLICATIONS OF SOCIOHISTORICAL PSYCHOLOGY*. CAMBRIDGE: CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS, 1992. PRINT.

[6] Maslow, Abraham H. *Motivation and Personality*. New York: Harper&Row, 1970. Print.

[7] Vygotsky, Lev S. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978. Print.